

Koszt Ferenc

Ásatási technikus, segédresturátor -

Koszta József Múzeum

Szakmai beszámoló és projektterv:

Közösségi szolgálat és diákmunka lehetőségek digitális úton történő ismertetése a Koszta József Múzeumban¹

Bevezető gondolatok a szakmai beszámolóhoz

Ez a két fajta tevékenység, amelyeket a Koszta József Múzeum küldetésébe, és napi rutinjába szeretnénk beépíteni: diákmunka és közösségépítés, ha úgy tetszik, nevezzük így közösségi szolgálat².

Többek között a dolgozók többlet terheinek csökkentésére, pályaorientációs céllal, és a fiatal generációk múzeummal való megismertetése céljából. Diákmunkával három éve, 2018-ban próbálkoztunk először, közösségi szolgálattal az idei évtől, a 2021-es esztendőőtől.

A jogi környezet

A közösségi diákmunkáról a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény³ rendelkezik, a középfokú oktatásban tanulóakra vonatkozólag. A törvény alapján az érettségi bizonyítvány kiadásának feltétele ötven óra közösségi szolgálat elvégzésének igazolása (Az állami vizsgák rendszere - 6.§ (4.) bekezdés)⁴. A 20/2012 EMMI rendelet⁵ szabályozza, mely területeken

1Publikációt, szakmai beszámolót szerkesztette: Irsai Farkas László.

2Meggyőződésem, hogy a múzeumi feladatok teljesítése alapvetően szolgálatnak tekinthető, és tekintendő. Tehát a külön, ilyen jellegű hangsúlyozása az alázattal teli munkának véleményem szerint felesleges, de a mai muzeológiai, és múzeumi kurzusok előtérbe helyezik ezt a fajta megközelítést – közösségi szolgálat. Mindezt tiszteletben tartva szerepeltetem így jelen dolgozatban ezt a kérdéskört.

3 <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv> utolsó letöltés: 2022.04.25.

4 Uo.

5 <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200020.emm> utolsó letöltés: 2022.04.21.

folytatható ez a tevékenység. Az idézett minisztériumi szabály (133.§) (2)/d pontja⁶ szerint – kulturális és közösségi intézmények is részt vehetnek a programban.

A diákmunkáról a Munka törvénykönyvének 2012. évi I. törvény⁷ rendelkezik. Ezekről részletesebben nem kívánok beszélni, nem tárgya jelen szakmai beszámolóinak.

A munkák elvégzésének feltétele a helyi munkaügyi központtal és az iskolákkal kötött szerződés megléte.

Mindannyian ismerjük régóta azt a formát, amikor diákok zsebpénzük kiegészítése érdekében, főként nyaranta, a szünidőben munkát vállalnak. Itt nem erről van szó. Az a szabadon végezhető diákmunka, ez pedig a kötelező közösségi feladatvégzés. A kétfajta „munka” közötti legfőbb különbség a munkaidő, ami a kötelezőnél alkalmoszerű a 11. évfolyam végéig (minimum 50 óra intervallumban), a diákmunkánál pedig folyamatos. Emiatt más-más típusú munkával bízhatók meg a diákok. Ezekhez a kollégákkal való megbeszélés szükséges, mely csoportok, milyen típusú segítséget szeretnének. Tehát szükséges minden alkalommal feltérképezni a hallgató érdeklődési körét, egyéni fogékonyságát.

A munkavégzési formák konkrétabb összehasonlítása a múzeumok kontextusában

A kötelező szolgálat az alkalmi jellege miatt (minimum 50 óra) leginkább a múzeumok látogatószolgálatainak lehet szüksége rájuk, megnyitók, konferenciák, rendezvények kiegészítőiként. Vagy, kiállítások építésénél, bontásánál a nem nehéz fizikai, illetve szaktudást nem igénylő munkálatokban is segíthetnek. Nyári múzeumpedagógiai foglalkozásokon a gyerekcsoportok kísérésénél nyújthatnak segítséget.

A diákmunka folyamán, az egy hónapos időtartam lehetővé teszi a diákok bevonását a múzeum háttérmunkáinak mélyebb megismerésére. Fontos tanulság, hogy a diákok (ugyanúgy mint bármely munkavállaló esetében) között nagy szórás tapasztalható a munkához való hozzáállás tekintetében. Ebből a szempontból az első év a legnehezebb, amikor ez számunkra szerencsejáték jellegű volt. A diákok esetében az esetleg számukra nem kellemes (csontok mosása régészeti feldolgozások alkalmával) vagy monoton (objektum adatlapok gépelése, ugyancsak ebben a tárgyban) munkavégzés lehet csalódás. Viszont tapasztalható az ismétlődő jellegű jelentkezés, ami egy múzeum részéről a megbízható munkaerőt, az egyre szélesebb jellegű feladat átadását jelenti, ami a diákok részéről pedig a megszokott környezetet és változatosabb jellegű munkát jelent.

6 Uo.

7<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200001.tv> utolsó letöltés: 2022.04.20.

Az eddigi tapasztalatok alapján a konkrét munkák a következők lehetnek

- Adminisztratív feladatok (gépelés, irattár rendezés gazdasági és múzeumi vonalon, képek átnevezése meghatározott rendszer szerint).
- Fizikai/adminisztratív feladatok (leletek tisztítása, számolás, csomagolás, fényképezés).
- Fizikai munka (ásatásokon való részvétel, kiállítás építés, a múzeum és környezetének rendben tartása mint például a Polgárház kertjének gondozása).
- Szellemi munkavégzés (látogató szolgálat hosszabb távú segítése, kisebb kiállítások vezetőszövegének megtanulása és tárlatvezetés).

Tapasztalatok a Koszta József Múzeumban, a témát illetően

Mint említettem a diákmunka esetében visszajáró személyekkel dolgozunk általában, de még így is előfordul az egyéb jellegű elfoglaltságok miatt új emberekkel kell feltölteni a létszámot és még ehhez jön a diákok „kiöregedése” miatti csere is.

Fontos szempont a diákoknál, hogy a megszerzett tapasztalat és tudás a későbbiekben a múzeumi önkéntes szolgálat felé terelheti őket és/vagy esetleges pályaorientációt is jelenthet. Önkéntesi munkával nincs még tapasztalatunk, bár a múzeum régebben már kötött három iskolával is szerződést. Jelenleg más oktatási intézményekkel is folynak az egyeztetések, hiszen a múzeum 15 km-es környezetében 8 középiskola és 11 általános iskola helyezkedik el, ezek bevonásával további diákok érhetőek el. Az általános iskolák a következő évben a 9. évfolyamba lépők miatt fontosak, mert akkortól kezdhetik el az önkéntes kötelező szolgálatot.

Toborzási javaslatok a jövőre vonatkozólag

A szerződések megléte még nem garancia csak szükséges feltétel diákok munkavégzéséhez. A diákmunka még szájhagyomány útján terjed, de a kötelező szolgálat lehetősége a múzeumunkban nem ismert a fiatalság előtt. Ennek megváltoztatásához két módszerrel próbálkozunk. Az egyik a személyes jelenlét, ismertető a múzeum munkájáról. Ez általában az iskolai közös napok alatt elérhető egyfajta kitelepüléssel és a múzeumhoz kapcsolódó programok ismertetésével történik. A másik a digitális jelenlét növelése, mivel a fiatalság manapság az internetről tájékozik. Itt kapcsolódik be a projekt terv a múzeum életébe.

Mivel keltsük fel a diákok figyelmét? Milyen téma, mondandó, formátum teszi őket érdeklődővé? Első próbálkozásunk során egy slideshow-ra gondoltam, ahol a múzeum néhány érdekesebb tárgya, életképek, munkafotók jelennének meg körbejárva a múzeumi munka szegleteit. Ezekből mutatnék be párat. Hosszúságra az 1 perc körüli időtartamot javaslom,

amiben elég információt lehet elmondani az esetleges érdeklődés felkeltésére, viszont nem olyan hosszú, hogy elkattintsanak róla. Most nézzünk erre egy vázlatos forgatókönyvet!

Néprajz és helytörténet:

1.kép Kökény és Kázmér a könyvtárban

2.kép szentesi fekete kerámia korsó

3.kép a Péter-Pál polgárház ebédlő csillár

4.kép fotótári kép a polgárházról

5.kép velocipéd a néprajzi raktárban

Képzőművészet:

7.kép Koszta József: Mákvirágok

Régészet és restaurálás:

9.kép árnyékadók a szentes 1,180 ásatáson

6.kép

8.kép Koszta József: Kukoricatörők

10.kép avar férfi sír Szentes 639. ásatáson

11.kép életkép Felgyő 77. ásataón
77 LH

12.kép szarmata edény restaurálása Felgyő

13.kép Szegvár-Tűzköves Sarlós Isten
Múzeumpedagógia: Kökény és Kázmér projekt

14.kép Életkép Szentes 639 ásataáról

15. kép a restaurátor műhelyben

16. kép kiállítás bontás

17. kép képen az egyik alkotó

18. mindjárt kész

19. kép papírszínház

20. kép készül egy nagy utazás

Aláfestő zenének Vangelis *Chariots of fire* című számát gondoltam. Az alámondott szöveget a helyi, szentesi Horváth Mihály gimnázium drámai tagozatának diákjai mondanák fel és az ő bevonásukkal történne meg a „film” végső formába öntése. A szöveg első változatára javaslat: *„Érdekel a városod története? Tudsz róla, mióta élnek itt emberek? Milyen népek voltak itt előttünk, és mi történt velük? Ismered a város legrégebbi téglaházát? Mi lehet a múzeum pincéjében? Ha nincs meg az 50 órád az érettségihez vagy szeretnél nyáron pénzt keresni, akkor keresd a múzeumot önkéntes vagy diákmunkáért!”*

Persze ezek csak az első elképzelések, a jelentkezőkkel később átformálhatjuk a projektet, a fiatalság igényeit figyelembe véve. Ez az első lépéstől az utolsóig, mindent felülírhat a jövő évre, idén csak egy alapot szeretnék összehozni, amiről el tudunk indulni a következő években.

Jelenlegi formában a múzeum honlapján, Facebook, Instagram és Youtube oldalán jelenne meg, ezeken kívül szeretném, ha a helyi iskolák honlapján is meg tudnánk mutatni, ha nem is a videóval, legalább az egyikre mutató linkkel. Közben a kollégákkal történő beszélgetések során felmerült több olyan terv is, amiben mind az önkéntes, mind pedig a diákmunkát tudnánk hasznosítani a jövőben. Különösen sok potenciál van a Horváth Mihály gimnázium irodalmi-drámai-média tagozattal való együttműködésben. Ilyen például Király Edit *A Koszta József Múzeum régészeti témájú kiállításainak digitalizálási projektterve* című munkája, ahol a virtuális kiállítás létrehozásában (diákok kreatív ötleteinek beépítése diákmunka keretében), Pesti Sarolta és Diószegi Ágnes *Kökény és Kázmér* bábos műsora, vagy a Múzeumban megtartott események (megnyitók, előadások, kiállítás építések (önkéntes munka keretében), amelyek eddig főleg külső forrásban lettek megörökítve, ezzel a saját digitális platformjainkon is megjelenhetnek.

Valamint létezik egy együttműködési megállapodás a Koszta József Múzeum és a Színház és Film Intézet (SZFI) között, amely az esetlegesen szakirányban továbbtanulni szándékozó fiataloknak lehet majd fontos.

Összegzés

A Koszta József Múzeum számára egyre fontosabb a külső segítség igénybevétele a létszám szűkössége (19 fő), a múzeumi anyag nagy mérete és sokrétűsége (több mint 700.000 leltározott tárgy), a régészeti felügyeleti terület nagysága (979,1 km²) miatt. A szerteágazó feladatok és annak mennyisége a diákok bevonásával nagy segítséget jelent és jól megszervezve rengeteg terhet tud levenni a kollégák válláról. A fiatalok elérése általában nehéz a múzeumok számára, a generációs különbségek, érdektelenség, a múzeum nem ismerése és egyéb problémák miatt. Ezen próbálunk most változtatni ezzel a projekttervvel, ami csak egy első próbálkozás, biztos, hogy a későbbiekben változtatásra szorul, de ennek már cselekvő részeseinek kell lennie a nálunk dolgozó diákoknak. A formátum, megjelenés, kép és hanganyag a saját gondolkodásmódom szerint lett kialakítva, ezt is lehetett volna előzetesen szondáztatni, de az idő szűkössége miatt erre egyelőre nem volt lehetőség. Ezen még lehet változtatni. A megjelenési platformok a Múzeum eddigi kapacitását használják ki, eddig nem indokolt ezeknek más irányú bővítése.

Summary

The need of an unrealized project and its implementation is outlined in my plan...

Egy még meg nem valósult projekt szükségességéről és megvalósítási tervéről...

Irodalomjegyzék

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv> utolsó letöltés: 2022.04.25 10:00

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200020.emm> utolsó letöltés: 2022.04.21 11:00

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200001.tv> utolsó letöltés: 2022.04.20. 09:00

A képek a Koszta József Múzeum saját tulajdona